

# BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericesca, scólastica, literaria si economica.

*Ese o data in septemana : Duminec'a.*

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele si banii de prenumeratiune
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	sè se adreseze la Redactiunea dela
" " " " jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERIC'A si SCOL'A“
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	in Aradu, la institutuliu pedagogicu-teologicu.
" " " " „ j. a. 3 „ 50 „		

## Cas'a tieranului romanu.

(Continuare si fine.)

Cas'a romanului suferè mai departe de lips'a de lumina. Ferestrele casei nu sunt construite nici in privinti'a acèst'a in conditiuni igienice. Astfeliu lipsita fiindu cas'a tieranului de lumin'a necesaria in casa nu este possibila ventilarea, si nu se potu absorbi o multime de gazuri stricatióse sanatãtii.

Standu lucrulu astfeliu cas'a tieranului are trebuintia de reforme radicali, reforme, cari nu receru sacrificie materiali, ci numai bunavointia din partea tuturor ómeniloru sei luminati, cari vinu in atingere cu densulu.

Curtea tieranului apoi inca nu ne infacisiéza astadi unu aspectu multiemitoriu. Astadi acèsta curte nu mai este cá si odinióra plina de vite. Din contra ea ne aréta numai lipsa si se-racia, si in cele mai multe locuri unde ti-vei aruncá ochii nu vei vedé, decât disordine. In curte vedi aruncate si espuse plóiei si arsitiei sórelui fara nici o ingrigire o multime de obiecte de economia, cari fara indoiéla representa unu capitalu, si cari fara grige se perdu a nimica, aruncate din unu locu in altulu. A ingrigi de aceste obiecte, de caru, de plugu, de sapa, de secure nu se recere nici bani nici alte sacrificie mari, ci numai bunavointia si putiena prevedere, ca aceste lucruri lasate astfeliu se strica mai reu, ca in timpulu cand le intrebuintiamu, si astfeliu avem mare dauna.

Aspectulu celu mai tristu ni-lu infacisiéza in fine gradin'a tieranului. Se plange romanulu de saracia, si are tóta dreptatea, dar in acelasi timp vede langa cas'a lui o gradina, in carea crescu numai burueni, in locu se o vedi plina de pomi roditori si bogata in totu soiulu de legume.

Ei bine, cum vomu dá inainte traindu in astfeliu de conditiuni, cand avendu in gradina unu ca-

pitalu insemnatu lasamu acestu capitalu neexplo-atatu! Romanulu postesce multu, si are trebuintia de o multime de legume si de póme pentru dilele de postu. Tóte aceste legume le cumpera cu bani scumpi dela orasiu, in timpu ce pre langa putiena truda le aru poté avé acestea tóte in abundantia si fara parale.

O gradina bine lucrata aduce stepanului ei o multime de venitu. Ea i-provede cas'a cu legume si póme, si ne da tóte cele trebuintióse in casa pentru chran'a vietii. In pamentulu din gradina zace ascunsu unu tesauru nepretiuitu de avere. Omulu cu socotéla se scie folosi de acestu tesauru, si astfeliu prin lucru rationalu si-face din gradina unu venitu fórtè insemnatu.

In cele dise pana aci ne amu ocupatu numai cu partea materiala-economica a cestiunei de facia. Nu trebuie inse se perdemu din vedere, ca aci mai vine a se considerá lucrulu si din o alta parte, din punctulu de vedere alu frumosului si alu civilisatiunei.

Astadi vinu prin satele nóstre o multime de streini, cari ne judeca, si espunu judecat'a loru lumii, dupa ceea ce vedu, ér noi ne superamu reu, cand cetimu despre poporulu nostru prin carti si foi streine descrieri urite. Adeveratu, ca multi din acesti streini ne insinua o multime de lucruri urite pre nedreptu, dar dupa impregiuràrile de astadi nici amicii nostri nu ne potu inaltia cu laude, pana cand cas'a, curtea si gradin'a tieranului nu se voru gasi in altfeliu de conditiuni. Este lucru durerosu a marturisi despre tene unu reu, de careie suferi, dar ce se-i faci dela recunóscere se incepe indreptarea. De aceea trebuie astadi mai multu cá totdeuna se reparamu tóte relele, daca voimu se nu ne critice lumea.

Este sciutu, ca asupra unui poporu decide fórtè multu judecat'a, ce o are lumea mare despre elu. Lumea ne judeca inse mai nainte de

tóte dupa infatisiarea nóstra esterna, pentruca pentru a petrunde in interiorulu nostru este unu lucru mai greu, si se recere unu timpu mai indelungatu. De aceea se nu ni se para lucru de gluma starea esterna si aspectulu, ce ni-lu infacisiéza astadi cas'a tieranului si apertinentiele ei; ci se cautamu a repará reulu cu o ora mai nainte. Acésta reparare ni o dictéza atât interesulu higienicu sanitariu, cât si faptul, ca traimu in faci'a lunei, si lunei trebue se ne infacisiamu in hain'a, in care ea este indatinata a vedé popórele, ce se stiméza, si iubescu progresulu, in hain'a civilisatiunei.

Cand dicemu acestea, se nu créda cineva, ca voimu a propagá lucsul la poporu. Suntem departe de asia ceva. Ceea ce pretendemu noi este curatieni'a, carea nu costa parale si simplitatea impreunata cu recerintiele estetice, cari asemenea nu receru cheltuiéla; ci numai buna vóintia si o buna întielegere si pricepere a intereseloru nóstre.

Daca tieranulu nu-si pricepe astadi interesele sale, caus'a este, ca nu este lumiatu de ajunsu asupra cestiuniloru, ce-lu privescu de aprópe, si nu se scie orient'a, nu scie judecá destulu de bine asupra intereseloru sale vitali.

Cu totul altcum ni s'ar infacisiá inse lucrulu, cand amu avé in fiacare comuna o institutiune, care sa priveghieze asupra întregii vietii a tieranului, si carea se fia asia dicendu unu sfatuitoriu perpetuu si neadormitu in tóte lucrurile lui.

O astfelu de rola o potu indepliní cu mai mare usiurintia numai reuniunile poporali de cultura, reuniuni, cari se potu infintiá usioru, si dela cari numai potemu asceptá vindecare in cestiunile mari, in cestiunile de viétia ale poporului.

### Cumperarea si intrebuintiarea ornateloru si recuisiteloru bisericesci.

Am aflatu de bine Dle Redactoru! — a vi comunicá unele observari despre ornatele bisericesci cu scopulu ca fratii preoti — cetitorii Dvóstre — se le iée sub binevoitóri'a apreciare si ca si la folosirea si cumperarea acestor'a se nisuiamu la o pasire uniforma, ferindu-ne pre noi si bisericelile de pagubire.

In privinti'a ornateloru biseric'a nóstra n'a ajunsu inca la unu gradu mai radiecatu alu esteticeii. Ornatele bisericeloru nóstre sunt peste mesura ordinarie, cumperate mai vertosu dela gherlani, cari cutriera tíer'a cu marfele loru slabe si scumpe, si fiindcá in ochii celoru nepricepetori se vedu sclipitióse, epitropii creduli le cumpera pe asteptare, socotindu cá sunt bune si ieftine, in adeveru inse sunt rele si scumpe. Eu am avutu ocaziune a stá in re-

latiuni de cumperare cu trei firme de soiulu acest'a si deci din propri'a esperiintia scriu sirele aceste.

Ornatele dela gherlani nu sânt bune, pentruca sunt lucrate fara de gustu, la intrebuintiare pucina sé destrama, se invecnescu pré de timpuriu si preste totu nu se potrivescu cu gustulu desvoltatu, ele nu merita nici macar a cuprinde locu in biserica. — Unu altu vendiatoriu cu numele Ignaz Erzberger din Temisióra, carele se da pre sine de agentu alu unchiului seu — precum dice negutiatoriu de ornate in Viena — inca va fi cunoscutu multor'a dintre preoti si epitropii, cáci si densulu cutriera lumea si tíer'a cu marfele sale recomandandu-le ca si pre unele lucrate, dupa prescrierea adormitului mare Archiereu Andreiu Siaguna. Gustulu esteticu — ce e direptu — la aceste ornate e mai desvoltatu, form'a potrivita, dara sunt peste mesura scumpe. Densulu pórtá si cadelnitie, chivóte, evangeliu etc. lucrate frumosu; vinde si pe asteptare si acést'a e caus'a de trecu cu pretiu atât de radiecatu. — In timpulu mai nou s'a facutu cunoscuta la noi firm'a lui Aloisiu Oberbauer din Budapesta (váczi uteza nr. 14). Eu cunosc biné si acésta firma si o radicu dintre celelalte ca pre un'a, carea e mai potrivita pentru noi atât pentru gustu, cât si pentru pretiu. In dughiaulu densului nu vei aflá marfa de soiulu gherlaniloru, — si ornatele, pentru cari am datu lui Erzberger 125 fl. — la Oberbauer le-am potutu capeté cu 60—70 florini. Am cumperatu dela densulu unu rendu de ornate (felonu, epitrichilu, bréu, manecari si aere) cu 100 fl. si gherlani — vediendu-lu, nu se incumetau a-i gaci pretiulu, de-si aveau la ei unu rendu cu 140 fl. Altu rendu negru de catifea am cumperatu dela Oberbauer cu 60 fl. e lucratu cu multu gustu, nu-si pierde faci'a nici la plóia nici la sóre. — Posomantulu de pe ele nu negresce, materi'a nu se destrama. Icónéle din pravali'a densului nu sunt manjitari, ci sunt lucrate de pictori academici. — Dela elu se comanda mai usioru asia, — cá omulu i serie colórea — din carea? si pretiulu — pentru cât? se tramitia unu rendu de ornate mai póte adauge, cá decoratiunile (florile) de pe ele se fia mari, ori mici, galbine ori albe? — celelalte se le concrédá omeniei densului. Pentru mai buna incredere se pota comandá si mustre la elu, din cari cumperatoriulu póte se-si aléga.

Candu dara recomandam firm'a acést'a fratiloru preoti si epitropiloru bisericesci, totodata afli de bine a-ii face atenti la aceea, cá A. Oberbauer paná acuma a liferatu mai vertosu bisericeloru rom. si gr. cat. si deci in privinti'a stilului recuisiteloru bisericesci si alu ornateloru se conforma cam dupa celu apusénu.

Biseric'a nóstra are stilulu seu propriu in tóte asia si in ornate si alte utensilie, care stilu trebue se-lu conservamu cu scumpetate; asia d. es. la „restignire“ manile Rescumperatoriului stau in directiune orizontale, la apuseni in directiune costisia. — Unele ca aceste deci se se serie negutiatoriului, cáci densulu are fabric'a si atelieriulu seu, si le face tóte dupa comanda. — La felonu se i se scrie, cât se fia de lungu nainte si napoi si cât de latu in unere ca se nu stee reu dupa capu. Am vediutu multe felone scurte din nainte, dar nu sunt nici practice, pentru cá greumentulu din napoi lu-face a se radica si mai tare in partea din nainte, nu sunt nici dupa ritulu nostru, ci o imitatiune dupa felonulu (pluviale, manthéu'a) apuseniloru. Lungimea feloneloru in partea din nainte convine cu cele ce le vedemu depinse in

icónele cele vechi. Aflu mai departe, ca intregulu felonu se fia de un'a si aceea-si materia, ca si vestimentulu celu mohoritu.

*Epitrachilulu* la preoti si orariulu la diaconi archeologistii lu-tienu a fi o remasitia din portulu patriciloru romani. Anume ei portau unu vestmentu largu cu maneci érași largi si garnitur'a de pe elu o formá o sirinca lunga, ce aterná de pe grumadiu de-a drépt'a si sténg'a. Acestu vestmentu lu-intrebuintiau si preotii la seversirea taineloru; santulu Constantinu celu Mare a donatu unulu ca acest'a lui Macáriu patriachului din Ierusalimu, cand zidi biserica in loculu, unde mama-sa Imperatés'a Elena a aflatu st'a cruce (Theodoret ist. c. 2. 27.) — Dupa introducerea stichariului, acestu vestmentu a iesitu din usu, remanendu numai garnitur'a, adeca — sirinc'a, si se aniná peste stichariu astfelu, cá capetele ei se stringeau cu bréulu catra trupu, ori cá se impreunau inca sub gáta si astfelu impreunate (cosute), aternau in josu. Manecandu de aci — aflu cá form'a cea adeverata a epitrachilului ar fi cea cusuta la mijlocu ci nu ceea, carea e taiata numai pe unde se pune in grumadi. — *Aerile* socotescu cá e bine se fia de panura móle si cu deosebire celu de pe potiru mai bine se fia mai micu de cât mai mare si ca se se póta usioru impaturá.

*Ornatele negre* n'ar trebui se lipsésca nici dintr'o biserica. Nu sta bine, ba ar fi si opritu a ne presentá la inmortantari in ornate luminate. — Dar óre liturgia nainte-santita se cade óre a o seversí in ornate luminte? — Déca nu se cade, apoi suntu preoti, cari in viéti'a loru n'au slujitu acésta liturgia — mi va réplicá cineva. Unii preoti ca acesti'a — socotescu eu — nu suntu alt'a, decátu midilocu spre stricarea bisericeí; déca loru nu li pasa de asiediamintele bisericesci, pentru ce se-ii crutie biserica pre ei. Óre nu se temu ei cá li va dice cineva: „mai bine péra unulu de cátu o suta.“

*Stichariulu* e frumosu, candu de dinjosu e provediutu cu sirinca lata de dantele (cipca.) Dantele de ori-carea forma se póte procurá la Oberbrauer; mostra anca tramite din ele; éra insusi stichariulu se cade se-lu cósá preutés'a ori alta muiere priceputa.

Ar fi bine candu preotii si la desbracare aru observá aceea-si ordine ca si la imbracare. Se strica vestmintele si din vin'a nóstra atunci, candu in locu d'a ne desbracá cu cuvintia, asia dicendu cu tari'a si cu iutiél'a tragemu vestmintele depe noi mai vertosu dupa liturgia si dupa immortantare, ca si candu cine scie ce lucru greu am seversitu!

Câte *cadelnite* am vedintu cumperate in timpulu mai nou, tóte suntu pré mari, facute dupa gustulu apuseniloru, unde si cadirea are alta forma si figuri. In biserica orientale socotescu, cá cadelniti'a e potrivita déca e de 20 cm. lunga, éra de larga 10 cm. in diametru ori 30 cm. in periferia.

*Potirulu* e mai frumosu auritu, se fia bine stersu dupa potrivire; potirulu, care nu e de argintu ori nu e auritu, póte fi stricatiósu sanatatii: vinulu adeca se occidéza intrensulu si otravesce.

*Cartea evangeliiloru* se fia de formatu potrivit, cu litere marisóre, papiru tare; pentru noi e mai buna editiunea arhierului Siaguna din Sibiu. Legata in catifea rosia, la coltiuri si in midilocu cu icóna de email — face multa onóre bisericeí si preotului.

*Praporii* suntu numai spre decoratiune in biserica, cu ele facem parada sí la procesiuni; deci mai

vertosu candu iesimu la ivéla, se cade se iesimu cu demnitate, lasandu acasa spintecaturile si inveciturile.

Intr'o biserica bine organizata se cuvine se fia mai multe renduri de ornate preotiesci.

a) pentruca preotulu se nu oficieze totu in același, ci se le mai schimbe atátu in Dumineci cátu si in serbatori, lasandu totusi cele mai pompóse numai pe cele mai mari serbatori,

b) pentruca se intempla de si alti proti se pótu ivi la biserica si voindu acesti'a ori a mirui, ori a predicá ori a liturgisi impreuna cu parochulu, au lipsa de ornate,

*Altariulu* (prestolulu, jertfelniculu) se fia totdeuna provediutu cu mesariu curatu nu numai pentruca preotii din alte parochii — la sarutare se nu se scarbésca, ci si pentruca demnitatea lui pottesce acést'a. Naintea lui, loculu unde sta preotulu se fia innaltiatu cu scanduri, éra pe scanduri panura rosia, verde, ori négra.

*Ícónele* se se stérge de pravu, *candelele* curatite, si preste totu se nu se piérda din vedere — dical'a: „*precum e pop'a asia e si biserica; precum e dascalulu, asia e si scol'a.*“

Unu mare scadiementu am aflatu in multe biserici, cá n'au *icónele serbatoriloru*. Eu nu sciu cum se sentiesce preotulu din acea biserica? ce icóna scóte elu la pripél'a polileului? Au nu scóte nici un'a, ori alt'a carea nu e a serbatorii, ca se me esprimu in termini domoli — ar insemná o mare gresiéla a preotului. — D'apoi déca te uiti la lithieriu, cá nu e curatitu de candu a fostu nou! — si mai apoi la ungetória (pamazania), carea nu e alt'a de cátu unu betu de aprinjóre ori de busuiocu! Intregu obiectulu costa 10 20 cr. si totusi lipsesce!

*Sticharele pruncesci* atuncia stau bine, candu suntu uniforme; intipúesca — cineva unu corpu de soldati cu munduru deosebitu: astfelu li sta prunciloru imbracati in stichare felurite; la unulu mai largu, la altulu mai scurtu, la unulu cu cruci pe umeri, la altulu cu pantlice pe din josu s. a. m. d asisderea ar stá reu nelaute ori prea venetite séu galbinite. — La acestu locu aflu de bine a radicá cas'a unui notariu de romanu dintr'o comuna cu trei parochie; m'am convinsu adeca despre acea casa, cá peste intregulu anu de aci se duce vinu pentru liturgia si farina pentru prescouri; asijderea aici se spēla tóte sticharele, mesaiurile, stergurile scl. din biserica.

In multe biserici gasesci stranele góle de *carti*, multe se indestulescu cu unu Octoichu si unu Minozion. Intr'o biserica regulata e de lipsa se affi Mineele, Triodulu, Pentecostariulu, ciaslovulu, psaltirea, st'a scriptura, astfelu ca cantarea se se póta esecutá in ambele strani.

*Tóte aci insirate suntu cu potintia, numai se vrea preotulu.*

Dar — ce se se faca cu *ornatele cele vechi*? — Se se intrebuintieze pana candu se potu, nu inse pana ce le spintecámu si suntu cu deseversire rumpe; se le punemu apoi la o parte, se se imtrebuintieze apoi la imbracarea preotiloru morti; déca ar fi multe vestminte invecitate, se le daruimu pentru preotii morti din comunele din vecinatate.

M'am silitu cu ocasiunea acést'a a aratá fratiloru preoti multe scaderi esteriori ale bisericeí, si mi-ar para bine déca aratarea mea ar fi intimpinata cu aceea-si bunavointia si dragoste fratiésca, cu carea si eu o comunieu; incheiu scrisórea mea de as-

tadi cu aceea, că frații preoți, candu se voru îngriji de infrumșetierea bisericeii cu ornate recușite potrivite: se nu se uite cumva despre a sa infrumșetiere cu calități nobile și însușiri preoțiești, ca nu cumva se-o patieșca ca și preotulu, asupra carui a s'a facutu proverbulu: „*potirulu de aur, pop'a de lemn.*”

C. G.

## Pentru ce scade poporul nostru?

Conferința părinților protopresbiteri ținută în Aradu la 5/27 martiu a. c. ocupându-se între alte obiecte însemnate — și de scăderea poporului nostru — mi-au datu ansa, ca — în legătura cu cele scrise de mine în nr. 9 alu acestei foi, se răspundu mai de parte la întrebarea de mai sus.

Ori ce obiectu zaritu în întunecime său obscuritate, așa ni se întipuește, ca și când ar fi cutare monstru, și numai dacă ni este cu putința lu-incunguram; și dacă ne duce calea într'acolo — ne apropiam de elu cu o frică nespășă, până candu și mai pe urmă observându-ne superstițiunea — ne usioram pe unu momentu în suflatu, ca apoi trecendu mai de parte erasi se damu terenu la îngriji none.

De această convingințiune sunt condusi totu acei individi, pre cari i-acopere întunereculu nesciinței, și pre cari i-dominăza superstițiunea. Atari în sinulu poporului nostru durere — se afla destui!

Câți sunt de acei'a, cari în di de Vineri nu s'ar apuca de lucru pentru totu binele lumii; câți sunt de acei'a, cari plecându odata din chilia, nu s'ar mai întorče îndereptu pentru lumea ast'a . . . câți sunt de acei'a, cari încă și la aceea sunt cu privire, ca cu peiorulu dreptu se pasiēșca afara din chilia, și o! câți sunt de acei'a, cari la aceste și altele nenumerate ca aceste atribuescu influința decidentoria asupra vieții și sortii lor, în cât ei standu neincetatu sub impresiunea întipuirilor lor unilaterali — cu delaturarea minții senatoșe — se lasa condusi și povetiuiti de ele în toate trebile și afacerile lor atât materiali — fizice, cât și intelectuali-morale.

Dar — de și sustienemu ca superstițiunea grășeaza mai multu și în modu mai necultivatulu la poporul nostru de rându — se nu credemu, ca aceea nu s'ar manifesta și între așa numita „*clas'a intelectualității*” noastră. Ba cu durere trebuie se constatam, ca aceea în unele familii și aici se vede a fi transplatata ca o drăpta mostenire din familia în familia și din generațiune în generațiune.

Și dacă acum'a întrebam la lumin'a minții noastre: ca superstițiunea — ce s'ar vedé a fi o apariția cu totul neînsemnata în sinulu cutarui popor, — ore are ea înriurintia daunosa asupra moralei și înaintării lui; ore totu atât'a va se însemne aceea, dacă ne apucam de cutare lucru în ast'a său ceea di?

Răspunsulu ni este ca — da! Superstițiunea are influința daunosa, nu numai asupra moralei poporului: ci și asupra rezultatului obținutu său neobținutu în cutare întreprindere de interesu, de economie etc. etc.

Omulu superstitiosu de regula se opune legilor pozitive ale naturii și minții sanetoșe, în cât nescrutându mai de parte — de multe ori speréza,

doresce, pretinde și viséza așa felu de lucruri, cari sunt cu nepotința și supranaturali. Mai cu sēma noi, spiritualii (preoții) ne convingemu despre această între popor; noi amu avutu ocașiune a ne convinge pe deplinu despre atari părinți, cari dacă nu apelau la știința babelor descantătoare, — cu întervenirea unor medici pricepuți — poteau scapa pre multii fii ai lor din ghiarele mortii.

De aci vedemu, ca o mama, care a nascutu 10—15 prunci, abé are 2—3 în viața; aci vedemu, scăderea populațiunii noastre; de aci observam slabia forcielor intelectuali, morali și fizice a poporului nostru; de aci vedemu faci'a lui palida, cari socotindule toate la oalta facu o pierdere însemnata nationala! De aci ne convingemu, ca omulu carele e preocupatu de superstițiune, nu cautu după adevéru; nu cere consiliulu celui întieptu: ci numai a vrăjitoriei. Ceea ce i-spune această, e mai santu ca predic'a preotului, mai santa chiar și de cât sant'a scriptura; și dacă pre langa această i-mai atârna în grumadiu încă și ceva sdrantia — apoi nu se da pe lume.

Dupa cum indegetaram, superstițiunea are influința pagubitoșă și asupra lucrului ce voimu se-lu deplinu. Așa d. e. omulu superstitiosu dacă în întemplantare se apuca de lucru în di de vineri, elu este de convingere, ca acel'a nu-i pôte succede. Și aci așa sta treb'a în togma ca cu strigoii. Cei ce credu în ei, — i-a vediatu de multe ori; și cei ce nu credu — nu i-a vediatu nici odata . . . Deci nu pentru aceea, n'are succesu superstitiosulu în lucrulu seu, ca s'a apucatu de acel'a în di de vineri: ci pentru-ca l'a predominantu credința disierța insocita de convingerea, ca nu pôte avé succesu. Constatatu este, ca speranța în succesu ne întaresce; și abdicerea de speranța ne slabesce.

Combinându dara cele espuse până aci despre superstițiune, aflam ca aceea încă este o mediocritate, ce-lu conduce pre poporul nostru în direcțiuni greșite, și ca poporul superstitiosu, în toate trebile sale ce-lu atingu mai de aproape materialmente și intelectualmente, pornesce totu deun'a numai după întipuirii false și fantasii laterali, cari și mai pe urmă i-darima viitorulu, interesele, conservarea și dezvoltarea.

Cumca superstițiunea trebuie stirpita dar din sinulu poporului nostru, — o pôte prevedea fiesce care omu luminatu. Când ni se da ocașiune, se mantuim dara pre cei ce patimescu de bol'a această — ca astfelu și pe calea această se resframam întunereculu și se latim lumin'a!!

Iosifu I. Ardeleanu.

## Viéti'a și faptele lui Constantin Negri.

Raportulu d-lui A. Vizanti.

(Continuare și fine.)

\*

Înălțarea unui singuru Domnu pe tronurile Moldovei și a Munteniei (5 și 24 Ianuaru 1859) fû unu pasu cutezatoru catra unire, dar displacutu diplomatiei. În adevéru Roman'a facuse ceea ce nu era espresu prevediatu, nici opritu prin actulu diplo-

matiei, dar nu convenia puterilor ce vedeau in unire o slabire a Imperiului Ottomanu, pentru a carui intarire se facuse resbelulu. Dificultatile erau multe.

Cuz'a facu apelu la patriotismulu si esperientia lui Negri, ca se ia missiunea de a pleda caus'a in faci'a Europei. Negri primi si pleca imediatu in calitate de agentu ordinaru si extraordinaru alu tierei la Constantinopolu. Abilitatea si devotamentulu, cu care Negri si-a servitu tie'r'a, in acele grele impregiurari, forméza fara contradicere cea mai frumósa epoca din carier'a s'a politica.

In ceea ce privesce cestiunea ardietóre a unirei, de la care atérná totulu, Negri, dupa chiar marturisirea autorisata a ilustrului seu Bolintineanu, si-a pusu tóta anim'a s'a; a urmarit'o prin tóte fazele si a avutu fericirea se fia unu mijlocu de reusire pe langa puterile garante, cari lu-stimau si lu-iubiau. Puterile au recunoscutu unirea. Dar pana la acést'a, câta lucrare si insistentia n'a trebuitu a se face! Propuneri oculte s'au adresatu chiar agentului tierei... dar Negri nu a voit cu nici unu pretiu se primésca altu-ceva de cât Unirea-definitiva, si-a staruitu pe acést'a cale.\*)

Totu cu acelasi zelu si tactu a ilustratu Negri soli'a s'a si in deslegarea celor-alte cestiuni, cari au urmatu dupa acést'a in curgere de mai multi ani. Asia numele seu va fi in veci nedeslipitu de emanciparea bisericeii romane si secularisarea averiloru monastiresci, de recunóscerea autonomiei depline, de improprietarierea tieraniloru, cá si de constituirea definitiva a Unirei.

Ceea-ce inaltia inca mai multu meritulu seu pentru posteritate, e cá in tóte cestiunile aceste, dela a carora sórte aterna punerea stelpiloru de temelie a nationalitatiei romane Negri n'a încetatu unu singuru momentu de a fi totu-deauna acelasiu: reprezentantu si consilieru fidelu intielectu si prevedietoru alu natiunei sale.

Când nerabdarea tuturor'a impingea pe Domnu si pe Camera la proclamarea Unirei, fara a se mai adasta decisiunea puteriloru, Negri scria guvernului tierei sale urmatórele:

„Conferintia se va face curendu... Unirea nu mai este de cât o cestiune de timpu... Éca pentru ce ve indemnu la rabdare, cáci faptulu ne este in adeveru castigatu. Am importantu fara repausu si osebire in privintia unirei pe lumea diplomatica, culegendu scusele mele in necesitatea greutatiei faptelor, cari se petrecu la noi in acést'a privintia; si cu tóte ca, este naturalu cá afacerile nóstre se nu aiba preeminentia totu-deauna, am castigatu convicti'a ca in curendu Unirea tie'iloru, singurulu principiu de viétia pentru nati'a romana, se va terminá cu deserversire. Pána atunci nu sunt de parere a se introduce nici o modificatie de ori-ce natura ar fi acést'a... Cautu a subordona tóte celelalte cestii la cesti'a Unirei, care odata castigata, ne vomu putea ocupá de cele ce remanu mai lesne“. \*\*)

Când in cestiunea secularisarei averiloru monastiresci, guvernulu, prin jurnalulu consiliului de ministri de la 14 Iuniu 1863, facuse unu actu de slabiciune facia cu pretensiunile calugariloru si ale strainiloru ce-i protegeau, Negri, primindu acelu jurnal cu invitare de a-lu comunicá indata, Pórtei si puteriloru garante, lu-puse la o parte si scrisse Dom-

nitorului: ca elu nici-odata nu va presentá puteriloru o solutiune prejudiciabila interesseloru si drepturiloru de autonomia a Statului romanu. Odata cu acést'a si-dete demissiunea, remanendu cá siefulu Statului se aléga intre densulu si ministeriu.

Negri triumfa; mai bine disu, triumfa caus'a tierei. Ministeriulu de atunci cadu; ér celu urmatoru, fara perdere de timpu, presentá Adunarei unu proiectu de secularisare, intocmitu pe bazele aster-nute de Negri, proiectu care, cum scimu, s'a votatu cu entusiasmu si in aplausele natiunei intregi. Astfelu s'a implinitu, ceea-ce C. Negri predisese la banche-tulu din Cernauti: ca va veni timpulu când fie-care va reman in ale sale: calugerulu veneticu cu ras'a; ér romanulu bastinasu cu mosii'a.

Cum vedeti, D-loru deputati, Negri erá unu ageru pilotu, care conducea interesele, a carora apereare i-era incredintiatu, cu tóta ingrijirea si intielectiunea necesara. Aci era energicu si intreprendietoriu, aci calmu si temporisatoru, dupa cum simtiea cursulu impregiurariloru politice. In realisarea reformelor sociale, pentru cari alta-data fusese atát de staruitoru si infocatu, acuma credea, ca interesulu tierei ceea se fimu mai calmi, mai blandi, fara cá prin acést'a se intielega o renunciare la dogmele, cari formau crediulu seu politicu, la satisfacerea necesitatiloru legitime pentru consolidarea natiunei.

Éta ce ne spune in privintia acést'a multu regretatulu Bolintineanu, intimulu seu amicu politicu si personalu. Era vorb'a de recunóscerea unui proiectu de Constitutiune, dupa care Romani'a urma se se organizeze si se se administreze de sine, fara nici o interventiune. Negri fusese initiatu si indemnatu a obtiené aprobarea puteriloru garante. „Agentulu Domnului Cuza, dice Bolintineanu, ceea a se pune in Constitutie o mai mare desvoltare a drepturiloru omului. Cerea intinderea drepturiloru politice, cá singurulu mijlocu spre a face se se realizeze marele principii de libertate din Conventie, si a se ridicá nati'a la rangulu acel'a ce-i dase Europ'a. Elu scrisse Domnului, ca nu crede ca puterile Europei se fia contrarie la vointiele unei natii, care staruesce a si dá mai intinse libertati, fara cari institutiile liberale ar fi numai cu numele. Inse recomanda moderatie deplina, amintindu, ca ori-ce isbenda depinde de acést'a. Atáta fu totu si toti fusera de parere, ca o noua schimbare in Romani'a era se fia o actiune de libertate, ér nu de despotismu.“\*)

Doce Maiu se facu. Negri si-dete demissiunea din agentie. Intorcendu-se in tíera fú alesu deputatu in Camera de sub Statutu si numitu presedinte; dar elu refusa ori-ce onoruri si se retrase in modest'a casutia de la Tergulu-Ocna, singur'a avere ce-i mai remasese. Astfelu, oricari se fi fost sentimentele sale de amicitia pentru principele, n'a uitatu principiile liberale pentru cari luptase tóta viétia.

De aci inainte nimicu n'a fostu in stare se scóta din retragerea s'a pe acestu Cincinatu alu Romaniloru, de cât numai cestiunea regularei fruntariiloru despre Austri'a, o cestiune, care facea parte esentiala din programulu trasu de Adunarea mame din 1857. Éata-lu de pe culme pe culme strabatendu, la o versta inaintata, piscurile si plaiurile muntiloru, alaturi cu unu distinsu ingineru, a carui inima batea cá si a s'a.

\*) Viétia lui Cuza Voda de Bolintineanu pag. 40—41 edit. III.

\*\*) Scrisorea reproducu de Bolintineanu op. cit. pg. 38—40.

\*) Bolintineanu, ibid. pg. 83.

Eata-lu facendu unu actu de devotamentu mai multu fara alta sperantia de multiamire, de cât consciintia ce avea, ca si-indeplinesce o datoriu mai multu pentru drag'a lui patria de la care nu gande a si nici a voitu se primésca vre-o respaltire séu recompensa. Candu la 1870 i-s'a pusu la dispositia 20,000 de franci, ca restu din onorariulu cuvenitu pe timpulu agentiei sale din Constantinopolu, elu respunse: „Tiér'a este impovarata in datorii, nu este timpulu de a o mai ingreua si cu daraveri de ale mele. Renuntiu“. Astfelu era Negri: pentru sine, de o desinteresare scrupuloasa; pentru altii, de o darnicia asia de larga, in cât i-lasá in punga atât'a, cât voia cine-va.

Siese ani a mai trairu Negri, fara a luá parte la evenimentele petrecute in acestu intervalu, ci lasandu locu altor'a, cum dicea elu, „mai tineri, mai cu sciintia de lucrurile presentulu si mai cu buna sanatate de cât densulu.\*)

Zidurile acestea n'au pututu resuná in ocazioni solemne de dulcea si imblanditorea s'a vóce, dar puterea cuventulu seu adese-ori s'a semtitu electrisandu pe toti cei ce, intalnindu-se cu elu séu cercetandu-lu in retragerea s'a, aveau ocaziunea precioasa de a se pune in comunicare intima cu densulu.

Scimu, ca la legea rurala, consultatu fiindu, a datu fara pregetu consiliile sale, favorabile sateniloru clacasi. Representantu alu acelei generatiuni, care se ridicase in numele dreptatiei, elu indemná si recomanda neincetata a se dá atentiune administratiunei interioare. Inspiratu de buna séma de marele Mirabeau alu Franciei, elu puneu acelasiu pretiu pe o buna administratiune, cá si pe conducerea afaceriloru politice ale tierei. Intregu la fire si profesandu aceleasi idei, pana la cea mai de pe urma suflare, Negri affa in convingerile sale puternice isvoru de mangaeare la ori-ce amaraciune si unu tesauru de sperantie frumose pentru prosperitatea si viitoriulu natiunei. Reu si incetu mergemu, dicea elu pe la 1869\*\*), dar totu mergemu inainte! . . . E puru si muove!“

Mórtea neinduplecata nu l'a lasatu se veda de cât primile licuriri ale armelor viteze, care la 1877 au sigilatu cu sange eroicu aceea, ce Negri, ca si alti mari patrioti, vedea stralucitu in visurile sale: Romani'a unita, libera si independenta!

Éta, D-loru deputati, faptele si cugetarile acestui barbatu, care cu atât'a activitate, unita cu sacrificii insemnate, a conlucratu pentru desteptarea si constituirea Romaniei.

Omu cu cuventu, barbatu alesu si distinsu prin frumseti'a trupulu, prin cultur'a spiritulu, prin podob'a virtutiloru, modesti'a si blandeti'a maniereloru, amorulu de patria, iubire pentru dreptate si umanitate, cum si prin sinceritatea si constanti'a caracterulu, elu se ridica si stralucesce in istori'a nóstra asemenea acelor figuri maretie, cari, din când in când, aparu in viét'i'a popóreloru pentru a le face se nu uite cultulu ce datorescu virtutei, care este frumseti'a inimiloru mari. Sfatulu lui celu bunu si piceputu, cuventulu seu blandu si convingetoriu, vederile sale patrundietóre si prevedietóre, unite cu o inteligintia solida si o natura ideala, dar plina de energia si vointia neinduplecata, constitue unu adeveratu tipu neperitoriu, pe care fam'a lu-va trom-

biti'a in vezi cá pe acela alu unui patriotu mintosu si generosu. Éta, D-loru, titlurile si meritele, cari voru insufleti totudeauna, aicea imaginea rece, de-apurure viua intre noi, a lui Constantinu Negri. Lauda eterna aceluia, care si elu a avutu o influentia insemnata asupra viitorulu patriei sale, in serviciulu carei'a a asudatu, lucrandu cu unu devotamentu fara margine si fara nici unu interesu personalu! Fia, cá amintirea lui se destepte si se intarésca in noi datorii ce avemu nu numai de a pastrá, dar si de a mari, sacrulu depositu alu gloriiloru si alu virtutiloru strabune, pentru fericirea si marirea neamulu romanescu! — (Aplause prelungite.)

## D i v e r s e .

\* **Consistoriulu eparchialu aradanu** s'a intrunitu joi'a trecuta in siedintia plenaria. Dintre obiectele deliberate cu acésta ocaziune notamu, ca s'a dispusu deplinirea definitiva a protopresviteratoru devenite vacante, alu Aradulu si alu Siriei, numindu-se comisari consistoriali pentru conducerea actulu de alegere de protopresviteru in protopresviteratulu Aradulu parintele protosincelu *Iosif Goldisiu*, ér pentru deplinirea protopresviteratulu Siriei parintele protopresviteru *Constantin Gurbanu*.

Totu cu acésta ocaziune s'a dispusu alegerea de deputati clericali pentru sinodulu eparchialu in cerurile devenitu vacante, cum si alegerea unu deputatu clericalu pentru congresulu nationalu bisericescu in cerculu Siri'a-Ienopolea, denuminduse urmatorii comisari pentru conducerea actulu alegerii: in cerculu clericalu pentru congresu Siri'a-Ienopolea parintele *Mihailu Feieru*, parochu in Ienopolea; ér pentru dep. sinodali in cerculu Birchisiu, parintele Dumitru Marcu, parochu in Birchisiu; in cerculu Siri'a parintele administratoru prot. Constantin Aiudanu; in cerculu Ienopolei parintele protopresviteru *Ioan Cornea*.

\* **Alegere de protopresviteru.** Joi'a trecuta s'a intrunitu sinodulu protopresviteralulu alu tractulu Totvaradie pentru deplinirea postulu de protopresviteru. Dupa seversirea santei liturgii, oficiata de parintele comisariu consistorialu Vasiliu Zorlentionu cu asistenti'a mai multoru preoti, sinodulu se constitui fiindu de facia 69 de membri. Dintre recurrenti au intrunitu mai multe voturi urmatorii: parintele Vasiliu Belesiu asesoru referinte la consistoriulu din Aradu 69 de voturi; parintele Georgiu Popoviciu 10 voturi si parintele Iosif Ardeleanu 9 voturi.

\* **Printiulu Rudolf in Ierusalimu.** La intrarea in Ierusalimu a printiulu imperialu alu Austriei, o nenumerata multime de oameni, intre cari numeroi Turci si Greci, l'au salutatu cu strigate de bucurie. Printiulu a fostu fórte miscatu incátu ochii i s'au umplutu de lacrimi. Printiulu si suita sa, coborandu-se din carete, si-au descoperitu capetele, si s'au dusu la sf. biserica a mormantulu lui Crist. inconjurata de armata. Afara standu pe unu covoru, patriarchulu latinu a salutatu pe ilustrulu oaspe. De acolo s'au dusu la otelulu austriacu, unde la vederea printiulu mii de preoti si pelegriini au intonatu osanale. In urma au venitu guvernatorulu si patriarchulu latinu spre a presenta printiulu salutarile telegrafice ale Sultanulu si Papei.

\*) Scrisórea lui Negri catra Alexandri, citita in siedintia Adunarei Deputatiloru, dela 12 Maiu 1869.

\*\*) Scrisérea adresata D-lui Al. Lapasca, la 12 Ianuaru 1869.

**\* Majestatile Loru Regele si Regin'a Romaniei** au primitu Joi la órele 11 la Palata, pe inaltulu cleru, avendu in capulu seu pe I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu care a rostitu urmatórele cuvinte :

Sire! Clerulu romanu, inspiratu de aceleasi sentimente de iubire catra patria si Soveranulu nostru, ca si Corpurile legiuitoare, ca si intréga tíer'a romana, a salutatu cu o bucuria nespusa votulu unanimu alu reprezentantiloru natiunei din Adunarea legislativa si din Senatu, esprimitu in diu'a de 14 ale curentei, votu prin care Romani'a s'a inaltiatu la rangulu de Regatu, ér Domnitoriulu nostru la rangulu de Rege alu Romaniei.

Cá la tóte actele cele mari nationale si patriotice, ce s'au sevirsitu mai inainte in tíer'a nóstra, asociandu si acumu bine-cuventarea Bisericeii si rugeló nóstre catra eelu A-Tot-Puternicu, pentru prosperitatea totu crescenda a noului nostru Regatu, si pentru indelungat'a viétia a Majestatiei Vóstre, prea bunului si intieleptului Rege, depunemu, cu totu respectulu si cu totu devotamentulu, omagele nóstre la treptele Tronului Majestatii Vóstre, Regelui Romaniei, si esclamamu din adenculu animiloru nóstre: Se traiésca Regatul Romaniei! Se traiésca M. S. Regele Romaniei, Carolu I! Se traiésca M. S. Regina Bomaniei Elisabet'a!

Regele a respunsu :

„Clerulu romanu a sciutu a atrage dragoste si respectu, fiindu ca la tóte actele mari nationale a fost alaturea cu tíer'a. Acelasi esemplu l'au datu si de astadata inaltii prelati, cari siedu in Senatu, si intrégulu cleru a impartasitu bucuri'a natiunei de a vedé incoronatu edificiulu politicu alu Romaniei. In vremile grele din trecutu, elu a contribuitu la pstrarea nationalitatei, fiindu ca a sciutu se insufle Romaniloru iubirea de patria odata cu iubirea de Dumnedieu. Nu Me indoescu ca, si in viitoriu, clerulu romanu va sei a feri natiunea de ori-ce sentimente disolvente, cari ar pune in primejdie esistenti'a ei. Ve multiamescu, Inaltu Prea Sfinte pentru felicitarile ce Mi esprimati cá Mitropolitulu Primatu, si sunt convinsu, ca A-Totu-Puterniculu va ascultá rugaciunile Bisericeii si va respandi bine-cuventarile sale asupra Regatului Romaniei“.

**\* Academi'a romana la regele Romaniei.** Sambata in 21. I. c. La ór'a 1 p. m. Majestatile Loru au primitu Academi'a romana, venita spre a Le esprimá felicitarile sale. Principele Ión Ghica, presiedinte ei, a datu citire urmatórei adrese :

*Majestate,*

Ai luat in mana cu credintia si cu iubire spad'a romana si ai datu patriei independintia ce perduse; astadi ai radicat'o la rangulu la care Romanii au aspiratu, combatendu vitejesce; ai sapatu in cartea lunei o pagina gloriósa; ai radicat'u in lume unu Regatu nou si Europa civilisata Te admira si Te aplauda. Academi'a romana saluta cu respectu si cu mandrie pe primulu Rege alu Romaniei, pe protectorulu si presiedintelesu, dicendu-i cu Voltaire: „Celu antaiu care fu Rege, fu unu fericitu soldatu.“ Majestatea Ta este nu numai unu fericitu soldatu, ci si unu luminatoriu alu natiunei.

Se traesci Majestate!

Se traiésca gratiósa nóstra Regina!

Majestatea Sa Regala a respunsu prin urmatórele cuvinte :

Primescé cu o vie multiamire si unu sentimentu de mandrie, adresa Academiei romane, ce este chiamata a serie istori'a tieriei. Cu litere de auru va fi in-scrisu intrensa ca visulu de auru alu Romaniei s'a implinitu, ca Romania s'a radicat'u, prin fortiele sale proprii, prin virtutiele sale politice si militare, prin increderea in sine, pe inalt'a trépta pe carea avea dreptulu a se asiedia. Acum trebuie se ne distingemu si pe campulu largu literaru. Academi'a are acésta frumósa misiune, ea este si va fi, sunt convinsu, focarul sciintieloru, care va straluci departe preste hotarele nóstre. Regina si Eu ve multiamimu pentru frumósele sentimente si bunele urari ce Ne esprimati din partea Academiei. Apoi Majestatile Loru au binevoitu a se intretiene mai multu timp, in modulu celu mai graciosu, cu fie-care din d-nii membrii ai Academiei. „Rom.“

**\* Comercianti din Bucuresti** au datu in sér'a de 21 I. c. unu banchetu in onórea ministrului presiedinte Ioan Brateanu. Cu acésta ocaziune primi dela Regele si o epistola de felicitare.

**\* Cutremuru de pamentu infricosiatu** s'a intemplatu in insul'a, Chios. Mai multe mii de ómeni au remasu morti, ér populatiunea remasa cu viétia a trebuitu s'e se refugieze care incatrau.

**\* Inmormentarea Tiarului Alexandru II.** O telegrama din Petersburg, adressata diarului „die Presse“ cu dat'a de 27 Martiu, ne aduce urmatórele amenunte:

„Babuitarile tunurilor, sgduindu aerulu si pamentulu, ne anuntiaru pe la ór'a 1 si jum. ca imperatulu Alecsadru II a fost inmormentatu. Drapelele de doliu de pe palatu si de pe cladirile statului se lasa in jos, si stindardele imperiale le iéu locul, — *le Roi est mort, vive le Roi!* — In ce impregiurari ingrozitóre a venitu acést'a mórte, Evenimentele spaimentatóre trecu inca odata pe dinaintea tuturoru acelor'a, cari au fost martori la inmormentare. Acestu ultimu momentu erá sdrobitu; elu se simtiá prin adencele, suspine cari se audira, când copiii, fratii si nepotii imperatului dusera sieriulu la grópa. Ceremoni'a incepuse la 10 jum. óre dimineti'a. In biserica erau adunate aprópe 2000 persóne, si astfelu de inbuldite in cât abia respirau. Cine nu se aflá in prim'a linie, nu putea se védia nimicu din cele ce se petrecéu.

„Catafalculu se aflá sub cupol'a bisericeii, radiematu de patru stalpi. In fundu langa iconostasu, se aflá clerulu, care se asiedia apoi la stang'a. Fatia cu iconostasulu se aflá ministrulu Adlerberg, apoi alti demnitari de ai imperiului, maresiali si gubernatori; la spatele loru, in mase intiesate, sunt deputatiunile si ómenii curtii. Fiindu-ca toti invitatii nu aveau locu in biserica, multi din ei stateau pe din afara. Imperatulu si fratii sei se asiediara la drépt'a sieriului; mai antaiu veniá imperatulu la pitióre, langa densulu imperatés'a, si la spatele loru principes'a de Walles: langa imperatés'a erá duces'a de Edimburg si marele ducesu. precum si verii imperiali. Pe estrata la spatele locului rezervatu pentru óspetii princiaru, venira de se asiediara, dupa o jumetate óra dela sosirea imperatului si a imperatéssei, marele ducesu mostenitoriu si fratele seu; imperatés'a si-saruta copiii, si planse. Imperatulu si imperatés'a isi asiediara copiii dinainte. Dupa o ora sosira principii straini; fratii imperatului le facura locu, si ei se apropiara de imperatu. In prim'a linie se aflau

principele imperialu germanu, apoi principele de Walles, apoi unu principe danimarcescu si langa acest'a archiducele Carol Ludwig si alte rude de aprópe; la spatele lor veniau marii archiduci de Hes'a, Sacsen-Weimar si principele Arnulph de Bavari'a, precum si reprezentantii principiloru. Corpulu diplomaticu erá langa curte.

„Liturghi'a tienu fórte multu; corurile fura admirabile. Pe timpulu liturghiei imperatulu i-si parasi locul, si se asiediá la capulu cosciugului, unde statu pana la sfersitu. Dupa terminarea ultimei rugatiuni i-se aduse imperatului mantan'a de purpura; tremurandu si cu ochii plini de lacrimi elu o intinse preste remasitiile tatalui seu. Imperatés'a, fratii si ceialalti mari duci se apropiara si dederá repausatului celu din urma sarutu. Capaculu fu asediatu preste sicriu si apoi cosciugulu fu inchisu. Nu se audi nici unu tipetu; numai nisce suspine nabusite, care esiau din pepturile familiei imperiale, turburá adenc'a tacere. Imperatulu apuca sicriulu de capu, principii imperiali i-lu imita si-lu ducu la grópa. Imperatés'a cu copii, marele ducese si principii stráni vinu in urma. Se cetescu inca odata rugatiuni si apoi sicriulu acoperitu de o enorma coróna de lauri auriti si argintati si de o multime de flori, este lasatu in grópa, care de asemenea este plina de flori. Lumea se imprascia indata si biseric'a fu inchisa.

„Dupa amédi, corónele voru fi transportate cu solemnitate in palatulu de érna, si sér'a voru fi pornite érași la Moscú'a.“ „Rom.“

\* **Multiamita publica.** Dloru *Vasilu Siarcadi* not. si *Nicolau Chisiu* invetiatoriu in Criscioru, si *Georgiu Popovicu* not. in Aciuv'a, cari au binevoitu a transpune societatii nótre de lectur'a câte 1 fl. (laolalta 3 fl.) prin membrulu N. Groz'a, in numele societatii le aducu prin acést'a multiamita publica. Aradu la 28 Martie 1881. Pentru societate: Ioane M. Evtianu secretariu.

## Concursu.

Se escrie pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. din comun'a *Iabuca*, cottulu Timisiului, protopresbiteratulu Versietiului cu terminu pana **26 Apriliu st. vechiu.** in care di se va tienea si alegerea,

Emolumintele sunt: in bani gat'a 300 fl. v. a. pentru scripturistica 6 fl. cercetarea conferintieloru 10 fl. unu jugeru de pamentu, 4 orgi de lemne din care arc a se incaldi si scóla, si cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt aviasati a-si tremite Recursele loru istruate in sensulu statului organicu bis. adresate Comitetalui parochialu Dlu protopopu Ioane Popovicu in Mercina per Varadia, totu odata suntu pofiti in vreo Dumineca séu serbatóre a se presenta in biserica spre asi areta desteritateá in tipicu si Cantarile bisericesci.

Iabuca in 14/3 1881

### Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru tractualu

Pentru ocuparea prin alegere a postului invetiatorescu la class'a superióra (II) din cetatea *Jul'a magiara*, (districtulu Bichisú) se escrie concursu pe terminulu: **6/18 Aprile 1881.** (a 2-a di de santele Pasci), dupa sant'a liturgia.

### I. Emolumintele.

1. Cortelu in natura.
2. 500 fiorini in v. a. dreptu salariu anualu.
3. 20 fiorini pentru incaldirea locuintiei invetiatorului preste iérna. (Éra pentru incaldirea scólei trei orgii de lemne in natura.)
4. Accidentiele dela inmormentari, ori alte functii bisericesci, la care ar fi pofitu.

### II. Cualificatiunea recurrentului.

- A) Testimoniu despre absolvirea preparandiei si facerea esamenului de cualificatiune.
- B) Purtare morala buna.
- C) Pe langa limb'a materna se scia perfectu si limb'a magiara.

### III. Detorintiele extraordinarie ale alegendului.

a) Conducerea stranei si a corului in si afora de biserica si scóla.

b) Din 2—3 studii a face eleviloru esplicári si in limb'a magiara, ca insusindu-si dinsii si terminii magiari, se póta de-a dreptulu intrá si in scólele mai inalte ale statului.

Doritorii, cari voru a reflectá la acestu postu, au se-si inainteze petitiunile loru, instruite cu trebuintiósele dovedi, la subsemnatulu comisariu consistorialu in Aradu, celu multu pana sér'a la 6 óre din 5/17 Aprile 1881, si pana in diu'a alegerei, in di de Domineca, séu in di de missa, sé-se presenteze in biserica, spre a cantá.

### Comitetulu parochialu.

Prin: **Mircea Vasiliu Stanescu.** m. p. Comisariu Consistorialu esmisu cu harti'a de sub Nrulu 131/881. scol.

Pentru deplinirea parochiei vacanta *Juonescu*, filiatulu Cermurea protopresbiteratului Halmagiului, se escrie Concursu cu terminulu de alegere pe diua **de 14 Aprilie st. v. a. c.**

Cu acesta parochie suntu impreunate urmatórele emoluminte anuali:

a) birulu anualu dela 117 Nr. de casa computatu inbani 165 fl 50 cr.

b) dupa colcualulu mediu a veniteloru parochialu stolare la anu 235 fl. — de totu venitululu anualu 400 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa acésta parochie sunt aviasati recursele prevediute cu testimoniu de teologie si cualificatiune adresate. Comitetalui parochialu a le tramite subscrisului pana la diua alegerei la Halmagi.

*Ioanu Groza*  
protopopu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.